

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld), 22 juni 1950

In de heden gehouden vergadering van de Commissie voor Uniezaken bleek, dat men zich vrij algemeen met de inhoud van de op 21 Juni jl. door U overhandigde nota's kan verenigen. Voor de bezwaren, welke U in Uw 170 ontvouwde, toonde men ook begrip, zonder dat men in het algemeen echter zover wilde gaan, dat men het zelfbeschikkingsrecht daarom zou willen abandonneren. Het standpunt, hetwelk men in de nota's belichaamd vond, wilde men niet verlaten. Wel trachtte men in overleg met de Regering te komen tot een oplossing, welke ook voor de RIS onaanvaardbaar zou zijn. Men begreep, dat het bedongen externe zelfbeschikkingsrecht bijzondere bezwaren oplevert. Daarom werd zelfs van de zijde van de oppositie erop aangedrongen, dat men de RIS-Regering goed duidelijk zou maken, dat wij geenszins begeren, dat van dit recht zal worden gebruik gemaakt.

Thans overgaande tot de door U verlangde indicatie moge ik het volgende opmerken:

Indien aan de gebieden, genoemd in de brief door U op 21 Juni overhandigd, een behoorlijke mate van autonomie zou worden gegeven, zou het interne zelfbeschikkingsrecht praktisch verwezenlijkt zijn. Dit zou er dan toe leiden, dat er voor de UNCI praktisch geen aanleiding meer zou bestaan om een aanbeveling te doen voor het houden van een plebisciet. Tot zover het interne zelfbeschikkingsrecht.

Veel moeilijker ligt het externe zelfbeschikkingsrecht. Bij een letterlijke toepassing van artikel 2 der Overgangsovereenkomst zouden de autonome gebiedsdelen in staat moeten worden gesteld de definitieve constitutie te aanvaarden, en bij niet-aanvaarding zouden zij zich moeten kunnen afscheiden. De eerste gedachte - de aanvaarding van de constitutie in autonome gebieden - zal wel geen onoverkomelijk bezwaar opleveren. De resultaten van de Ronde Tafel Conferentie zijn destijds ook in de verschillende toen nog bestaande deelstaten aanvaard.

Moeilijker ligt het geval, als enig gebied de Constitutie zou verwerpen. Ik geloof, dat dit geval meer in theorie speelt dan in de praktijk. Maar gesteld, dat het zich zou voordoen, dat zal Nederland erop moeten blijven staan, dat het externe zelfbeschikkingsrecht moet kunnen worden uitgeoefend. Hier wreekt zich echter een onvolkomenheid in het ter RTC overeengekomene. Het laat zich immers zeer goed denken, dat een autonoom onderdeel de constitutie zou verwerpen om redenen, die geen enkel verband houden met het externe zelfbeschikkingsrecht. Ik zou dus niet willen verlangen, dat de RIS zich a priori neerlegt bij het Nederlandse standpunt. maar aan de andere kant kan men van Nederland niet verlangen, dat het wijziging brengt in het ter RTC overeengekomene.

Men moet aan Indonesische zijde begrijpen, dat de Nederlandse Regering hiertoe zelfs niet bevoegd is, nu de resultaten der RTC bij de wet en nog wel met een speciaal voorgeschreven meerderheid zijn bevestigd.

Het beste is misschien nog, dat deze zaak daarom in suspensio blijft. Mogelijk en zelfs zeer waarschijnlijk is, dat het geval zich nooit zal voordoen.

Ik hoop, dat gij in deze geest besprekingen met de RIS-Regering zult houden en in deze geest een oplossing zult trachten te bereiken.